

**КАФЕДРА
ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету
_____ доц. А. В. Сташин
(підпис)
“23” січня 2020 р.

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СТАРТАП: ВІД СТВОРЕННЯ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ»**

Дисципліна вільного вибору студента.

Цикл загальної (гуманітарної та соціально-економічної) підготовки

освітній ступінь: бакалавр

денна форма навчання

ЛЬВІВ 2020

Програма навчальної дисципліни Стартап: від створення до реалізації
Дисципліна вільного вибору студента циклу загальної (гуманітарної та загально-економічної)
підготовки освітнього ступеня бакалавр – 9 с.

Розробники:

Попович Д. В. – доцент кафедри фінансового менеджменту факультету управління фінансами та бізнесу, кандидат економічних наук, доцент

Шушкова Ю. В. – доцент кафедри фінансового менеджменту факультету управління фінансами та бізнесу, кандидат економічних наук, доцент

Розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри фінансового менеджменту
Протокол № 6 від “09” січня 2020 р.

Завідувач кафедри _____
(підпис)

Ситник Н. С.
(прізвище, ініціали)

“09” січня 2020 р.

Розглянуто та ухвалено Вченою радою факультету управління фінансами та бізнесу
Протокол № 7 від “23” січня 2020 р.

© Попович Д. В., 2020 рік
© Шушкова Ю. В., 2020 рік
© ЛНУ імені Івана Франка, 2020 рік

РОЗДІЛ 1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Предмет навчальної дисципліни

Стрімке поширення стартапів як особливої організаційної структури, спрямованої на розроблення і впровадження високотехнологічного інноваційного продукту, стає знаковою тенденцією сучасного бізнесу. Ринок стартапів бурхливо розвивається у всьому світі, зокрема і в Україні.

Предметом дисципліни є стартап як форма ризикового підприємництва, пов'язана зі створенням інноваційного формату підприємницької діяльності та управлінням розвитком новоствореного підприємства.

Мета навчальної дисципліни

Формування системи теоретичних знань щодо цілісного розуміння організації і управління процесом реалізації стартап-проекту, набуття необхідних практичних навичок та вмінь зі створення і управління стартап-проектами.

Основні завдання

- опанування теоретичних основ організації підприємницької діяльності і реалізації підприємницьких проектів;
- оволодіння основами розробки інноваційних проектів і їх презентації;
- засвоєння основних принципів доведення стартап-проектів до інвестиційної стадії, яка багато в чому визначає успішність їх реалізації;
- визначення ефективної маркетингової програми стартап-проектів з використанням інноваційних технологій їх інтернет-просування;
- засвоєння принципів й оволодіння методичним інструментарієм управління реалізацією стартап-проектів, зокрема вивчення принципів залучення інвестицій (від бізнес-ангелів, венчурних фондів, колективних інвестицій на основі краудфандингу), що надаються спеціалізованими інтернет-майданчиками, а також краудфандинговими платформами.

1.1 Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Політична економія	Економіка підприємства
Мікроекономіка	Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва
Фінанси	Оподаткування в бізнесі
Основи права	Інвестування
	Менеджмент
	Фінансовий менеджмент

1.2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
розуміння сутності та етапів створення стартапу;	вміти генерувати креативні ідеї;
розуміння основних концепцій розвитку стартап-проекту;	вміти оцінювати та обирати інноваційні ідеї для реалізації в форматі стартапу;
уміння застосовувати методи презентації стартап-проекту зацікавленим сторонам;	володіти навиками формування команди проекту;
знання методів реалізації стартап-проекту;	демонструвати вміння будувати партнерські зв'язки та проводити ділові переговори;
знання моделей реалізації стартап-проекту;	вміти обирати ефективні форми залучення капіталу;
розуміння сутності видів реалізації та фінансування стартапу;	володіти навиками відстоювати інтереси свого бізнесу перед інвесторами;
розуміння сутності форм реалізації та фінансування стартапу;	вміти презентувати бізнес-ідеї інвесторам, постачальникам, споживачам;
знання каналів просування стартапу;	вміти визначати цільову аудиторію та засоби комунікацій;
знання методів оцінки стартап-проектів.	володіти навиками просувати проект в мережі Інтернет;
	володіти навиками формування програм соціальної відповідальності та лояльності.

РОЗДІЛ 2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер теми	Назва теми
1.	Теоретичні основи розвитку стартапів як інноваційної форми підприємництва
2.	Основи формування ідеї стартапу
3.	Інфраструктура стартапу, її ключові аспекти
4.	Маркетингові дослідження проекту
5.	Бізнес-планування проекту стартапу
6.	Оцінка ефективності стартап-проекту
7.	Стадії життєвого циклу і фінансування стартапів
8.	Комунікації та презентація проекту
9.	Просування та комерціалізація стартапу
10.	Аналіз та управління ризиками стартап-проекту
11.	Управління стартап-командами і партнерами в бізнесі

РОЗДІЛ 3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Теоретичні основи розвитку стартапів як інноваційної форми підприємництва

Історичні передумови появи стартапів. Визначення поняття «стартап». Відмінності стартап-компанії від традиційного підприємства. Особливості реалізації стартап проектів в сфері інформаційних технологій і реальному секторі економіки. Теорія стартапів Стіва Бланка. Кращі історії створення стартапів.

Тема 2. Основи формування ідеї стартапу

Вибір сфери діяльності стартапу. Вибір назви стартапу. Визначення місії та цілей стартапу. Розробка фірмових констант стартапу.

Тема 3. Інфраструктура стартапу, її ключові аспекти

Університети і бізнес-школи, технопарки, грантові програми, бізнес-спільноти ангелів і фонди, бізнес-інкубатори і акселератори, майданчики для краудфандингу і акціонерного краудфандингу, галузеві конференції та конкурси, професійне співтовариство як елементи сукупності інфраструктури.

Тема 4. Маркетингові дослідження проекту

Аналіз ринкових можливостей запуску стартап-проекту. Розроблення ринкової стратегії проекту. Розроблення маркетингової програми стартап-проекту.

Тема 5. Бізнес-планування проекту стартапу

Сутнісна характеристика, функції та механізм розробки бізнес-плану підприємства. Досвід формування бізнес-планів вітчизняних підприємств. Методичні аспекти діагностики зовнішнього середовища у процесі формування бізнес-плану підприємства. Бізнес-плани інноваторів бізнесу. Особливості розробки бізнес-плану стартапу. Етапи розробки бізнес-плану стартапу. Коригування бізнес-плану стартапу.

Структура бізнес-плану стартапу. Поняття інформаційного поля бізнес-плану стартапу. Принципи складання успішного бізнес-плану. Вимоги до стилю написання та оформлення бізнес-плану. Принципи написання та структура бізнес-плану. Ключові показники бізнес-плану.

Тема 6. Оцінка ефективності стартап-проекту

Методи і технології розрахунків за оцінкою ефективності інвестиційних проектів. Методичний інструментарій ризик менеджменту. Сучасні технічні методи оцінки ефективності розробленого стартапу.

Тема 7. Стадії життєвого циклу і фінансування стартапів

Життєвий цикл стартапу. Характеристика етапів життєвого циклу стартапу. Стадії життєвого циклу стартапів.

Форми і джерела фінансування інвестиційних проектів. Етапи фінансування стартапів. Інвестиційні раунди. Венчурне фінансування стартапу. Передумови розвитку венчурного фінансування в Україні. Проблеми формування венчурної індустрії в Україні.

Форми зацікавлення інвесторів. Аргументація для інвестора. Робота з запереченнями. Специфіка залучення бізнес-ангелів. Управління радою директорів.

Тема 8. Комунікації та презентація проекту

Вивчення цільової аудиторії. Формування «портрету цільової аудиторії» для презентації стартапу. Правила ефективної презентації стартапу. Особливості презентації для потенційних інвесторів. Особливості розробки презентації стартапу перед потенційними споживачами. Ефективні прийоми презентування.

Тема 9. Просування та комерціалізація стартапу

Розробка брендovanого продукту стартапу. Розробка програми просування бренду. Знаходження цільової ніші ринку стартапу. Позиціонування стартапу.

Розробка програми лояльності до продукту/послуги стартапу. Управління взаємовідносинами з соціумом. Формування індивідуальної та корпоративної соціальної відповідальності. Напрямки допомоги суспільству. PR-діяльність.

Особливості інтерактивного маркетингу. Мобільний маркетинг. Просування продукту/послуги стартапу в соціальних мережах.

Тема 10. Аналіз та управління ризиками стартап-проекту

Загальна характеристика ризиків проекту. Організація робіт по оцінці, аналізу та управління ризиками. Експертна та рейтингова оцінка ризиків проекту. Управління ризиками стартап-проектів.

Тема 11. Управління стартап-командами і партнери в бізнесі

Вимоги до навичок та процес відбору персоналу. Особливості планування персоналу, пошуку і підбору персоналу при реалізації стартапу. Формування команди.

Особливості побудови партнерства. Укладання угод. Правові аспекти домовленостей. Правила спілкування з партнерами.

РОЗДІЛ 4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Закон України «Про інститути спільного інвестування» від 05.07.2012. № 5080-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5080-17>
2. Бабій Л. Конкуренція у міжнародному бізнесі : навч. посіб. / Л. Бабій. – К. : Університет економіки та права «КРОК», 2010. – 152 с.
3. Бабій Л. Стратегії європейських компаній на світових ринках : навч. посіб. / Л. Бабій. – К. : Університет економіки та права «КРОК», 2010. – 124 с.
4. Балабанова Л. В. Маркетинг : Підручник / Л. В. Балабанова. – Вид. 3-тє, перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2011. – 543 с.
5. Бланк С. Стартап: настольная книга основателя / С. Бланк, Б. Дорф. – М. : Альпина Паблишер, 2013. – 616 с.
6. Бондарчук Ю. В. Безпека бізнесу : організаційно-правові основи : наук.-практ. посіб. / Ю. В. Бондарчук, А. В. Марущак. – К. : Скіф; КНТ, 2008. – 369 с.
7. Бровкова О. Г. Стратегічний менеджмент : навч. посіб. / О. Г. Бровкова. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 224 с.
8. Варналій З. С. Основи підприємництва : навч. посіб. 3 – те вид., випр. і доп. / З. С. Варналій. – К. : Знання, 2006. – 330 с.
9. Войчак А. В. Маркетинговий менеджмент : Підручник / А. В. Войчак. – К. : КНЕУ, 2009. – 328 с.
10. Гой І. В. Підприємництво : навч. посіб. / І. В. Гой. – К. : ЦУЛ, 2013. – 368 с.
11. Грехов А. М. Електронний бізнес (Е-комерція) : навч. посіб. / А. М. Грехов. – К. : Кондор, 2008. – 302 с.
12. Гринчуцький В.І. Економіка підприємства : навч. посіб. / В. І. Гринчуцький, Е. Т. Карапетян, Б. В. Погріщук – 2-е вид., перероб. і доп. – К. : ЦУЛ, 2012. – 304 с.
13. Гуменник В. І. Менеджмент організацій : навч. посіб. / В. І. Гуменник, Ю. С. Копчак, О. С. Кондур. – К. : Знання, 2012. – 503 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
14. Донець Л. І. Основи підприємництва : навч. посібник / Л. І. Донець, Н. Г. Романенко – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 320 с.

15. Економічне управління підприємством : навч. посіб. / за ред. Н. М. Євдокимової. – К. : КНЕУ, 2011. – 327 с.
16. Зайцева О. О., Болотинюк І. М. Електронний бізнес: навч. посіб. / За наук. ред. Н. В. Морзе. – Івано-Франківськ : «Лілея-НВ», 2015. – 264 с.
17. Захарчин Г. М. Основи підприємництва : навч. посіб. / Г. М. Захарчин – К. : Знання, 2008. – 437 с.
18. Іванюта С. М. Підприємництво та бізнес-культура : навч. посібник. / С. М. Іванюта, В. Ф. Іванюта. – К. : Центр навч. літератури, 2007. – 288с.
19. Кікіб О. М. Теорія бізнесу: навч. посіб. / О. М. Кікіб, К. В. Белоусов. – К. : Алерта, 2012. – 256 с.
20. Круш П. В. Основи підприємництва : навч. посіб. / П. В. Круш, В. І. Подвігіна. – К. : КНТ, 2009. – 64с.
21. Кучеренко В. Р. Основи бізнесу. Практичний курс (збірник вправ, задач, тестів та ситуаційних завдань): навч. посіб. / за заг. ред. В. Р.Кучеренко [В. Р.Кучеренко, Н. В. Добрава, Я. П. Квач, М. М. Осіпова. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 176 с.
22. Мельников А. М. Основи організації бізнесу : навч. посіб. / за заг. ред. А. М. Мельникова [А. М. Мельников, О. А. Коваленко, Н. Б. Пундяк] – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 200 с.
23. Мирошніченко О. Базовий посібник з інтернаціоналізації бізнесу і виходу на ринки Європейського Союзу / О. Мирошніченко, 2014. – 180 с.
24. Основи підприємництва: теорія і практикум : навч. посіб. / В. Г. Воронкова, А. Г. Біліченко, О. В. Желябін, М. А. Ажажа. – Львів : Магнолія, 2009. – 454с.
25. Пілецька Л. С. Психологія бізнесу: довідково-методичний посіб. / Л. С. Пілецька – Івано-Франківськ: Місто-НВ, 2007. – 150с.
26. Райз Е. Стартап без помилок. Посібник зі створення успішного бізнесу з нуля. / Ерік Райз. –К. : Віват, 2016. – 368 с.
27. Скібіцька Л. І. Менеджмент підприємницької діяльності. Книга 1. Організація бізнесу: навч. посібник / Л. І. Скібіцька, О. М. Скібіцький. – К. : Кондор, 2009. – 896 с.
28. Фінанси малого бізнесу : навч. посіб. / А. А. Фастовець, І. В. Фисун. – К. : Кондор, 2013. – 302 с.
29. Фомішина В. М. Основи бізнесу : навч. посіб. / В. М. Фомішина, С. І. Чеботар. – К. : ВЦ «Академія», 2009. – 384с.
30. Цигилик І. І. Основи підприємництва : навч. посіб. / І. І. Цигилик, Т. М. Паневник, З. М. Криховецька. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 240 с.
31. Швайка Л. А. Планування діяльності підприємства / Л. А. Швайка. –К. : Ліра-К, 2014. – 268 с.

Допоміжна література

1. Бізнес-центр як недержавна підприємницька структура. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://allref.com.ua/uk/skachaty/Biznes-centr_yak_nederjavna_pidpriyemnic-ka_struktura.
2. Васильчук І. Краудфандінг і краудінвестінг як фінансові інновації / І. Васильчук // Ринок цінних паперів України. – 2013. – № 11–12. – С. 59–67.
3. Все про hi-tech бізнес [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://startupline.com.ua/>
4. Гернего Ю. Краудфандинг як інструмент інноваційного розвитку економіки / Ю. Гернего // Антикризове управління економікою України : нові виклики : Матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 15–17 грудня 2015 року. – Київ : КНЕУ, 2015. – С. 25–29.
5. Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф.: у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми: Сумський державний університет, 2013. – Т. 4. – С. 111-112.
6. Інвестиції по-українськи і «краудфандінг» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukr.net/news/investicii_po_ukrainski_i_kraudfanding-10761341-1.html.

7. Коли в Україні з'явиться краудфандінг? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://forbes.ua/opinions/1334049-kogda-v-ukraine-poyavitsya-kraudfanding>.
8. Кот В.В. Краудінвестінг як інструмент альтернативного фінансування / В. В. Кот // Фінансове забезпечення інноваційних проєктів малого та середнього бізнесу : глобальні виклики та українські реалії [Електронний ресурс] : Збірник матеріалів І Міжнародної науково-практичної конференції, 7 грудня 2016 року, м. Київ. – Київ : КНЕУ, 2016. – С. 166–168. – Режим доступу: <http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/20861/1/166-168.pdf>.
9. Кравченко М. О. Розвиток стартап компанії на основі співробітницького підходу / М. О. Кравченко // Інтелект ХХІ: науковий економічний журнал. – 2016. – Випуск 5. – С. 75–79.
10. Краудфандінг в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ain.ua/tag/kraudfanding>.
11. Краудфандінг: на що здатні приватні мікроінвестиції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://digit.ru/business/20130709/403158833.html>.
12. Краудфандінг – нове джерело екофінансування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.climateinfo.org.ua/content/kraudfanding-nove-dzherelo-eko-finansuvannya>.
13. Кращі українські стартапи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://platforma-msb.org/krashhi-ukrayinski-startapy/>
14. Курченко О. О. Державна підтримка стартапів : досвід Польщі, уроки для України / О. О. Курченко // Проблеми науки. – 2015. – № 12. – С. 25–30.
15. Масик Ю. Стартапи в Україні: поле битви чи новий ІТ-центр світу? [Електронний ресурс] / Ю. Масик. – Режим доступу : <http://informal.com.ua/trends/startapy-v-ukrajini-pole-bytvychy-novuj-it-tsentr-svitu/>
16. Петрушенко Ю. М. Краудфандінг як інноваційний інструмент фінансування проєктів соціально-економічного розвитку / Ю. М. Петрушенко, О. В. Дудкін // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2014. – № 1. – С. 172–182.
17. Прибуткове інвестування. Види стартапів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://invest-program.com.ua>.
18. Рейтинг країн по кількості стартапів. Startup Ranking – Electronic resource. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.startupranking.com/countries>.
19. Розум України. Топ-10 українських стартапів року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://espresso.tv/article/2016/12/29/top_ukrayinskykh_startapiv_2016.
20. Саліхова О. Б. Державна політика у сфері нанонауки та нанотехнологій в Україні з урахуванням орієнтирів ЄС / О. Б. Саліхова // Економіка і прогнозування. – 2014. – № 3. – С. 121–136.
21. Саліхова О.Б. Про бідного стартапа замовите слово / О. Б. Саліхова, О. О. Курченко // Економіст. – 2016. – 7 червня [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua-ekonomist.com/12893-pro-bdnogo-startapa-zamovite-slovo.html>.
22. Саліхова О. Б. Створення статистичного підґрунтя для оцінки особливостей інноваційних стартапів України / О. Б. Саліхова, О. О. Курченко // Статистика України. – 2016. – № 1. – С. 18–21.
23. Стартап безкоштовних дзвінків Avox готується до виходу на глобальний ринок [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://startupline.com.ua/startups/startap-bezkoshtovnykh-dzvinkiv-avox-hotuyetsya-do-vykhodu-na-hlobalnyy-rynok>.
24. Стартап UAberry : українцям вдалось поєднати ІТ та вирощування полуниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://startupline.com.ua/startups/startap-uaberry>.
25. Стартап SolarGaps – унікальні жалюзі, які виробляють електроенергію [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://startupline.com.ua/startups/startap-solargis-unikal%CA%B9ni-zhalyuzi-yaki-vyroblyayut-elektroenerhiyu>.
26. Стартап для незрячих людей [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://openworld-website.azurewebsites.net>.
27. Стартап-інкубатори та бізнес-акселератори: що і де шукати? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tempus.nung.edu.ua/uk/news/>

28. Стартапи, які починають без чітких цілей, заробляють більше [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://news.finance.ua/ua/news/-/411243/startapy-yaki-pochynayut-bez-chitkyh-tsilej-zaroblyayut-bilshe>.

29. Топ-5 українських стартапів, які відомі на весь світ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://espresso.tv/article/2016/06/30/top_5_ukrayinskykh_startapiv_vidomi_na_ves_svit.

30. Характерні риси стартапів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pro-biznes.com.ua>.

31. Що таке стартап? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://biznesua.com.ua/shho-take-startap/>

РОЗДІЛ 5. ІНТЕРНЕТ САЙТИ

1. Офіційний сайт Верховної Ради України: www.rada.gov.ua
2. Державна служба статистики України: www.ukrstat.gov.ua
3. Міністерство фінансів України: www.minfin.gov.ua
4. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України: www.me.gov.ua
5. Комітет з питань промислової політики та підприємництва: www.komprompol.rada.gov.ua
6. Торгово-промислова палата України: www.ucci.org.ua
7. Український союз промисловців та підприємців: www.uspp.ua
8. Офіційний сайт Української асоціації інвестиційного бізнесу: www.uaib.com.ua.
9. Офіційний сайт Міжнародної асоціації бізнес інновацій: www.inbia.org
10. Сайти бізнес-новин: www.business.ua; www.business.vesti-ukr.com; www.business-journal.com.ua; www.ubr.ua; www.delo.ua.
11. Краудфандінгова платформа Na-Starte: www.na-starte.com.
12. Спільнокошт – краудфандинг в Україні: www.biggggidea.com.
13. Українська краудфандінгова платформа: www.jqstar.com.
14. Бізнес-інкубатор «Sikorsky Challenge»: www.sikorskychallenge.com.
15. Науковий парк «Київська політехніка»: www.spark.kpi.ua.
16. Офіційний сайт студії «StartupCreation»: www.startupcreation.net.
17. Перше в Україні спеціалізоване онлайн видання, присвячене інтернет-бізнесу: www.ain.ua.
18. Українська асоціація інвестиційного бізнесу: www.uaib.com.ua.
19. Краудфандінгова платформа «Велика Ідея»: www.biggggidea.com.
20. Портал ідей для бізнесу: www.franchising.ua/osnovi-biznesu/